

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fil.

A biblia ünnepe.

A biblia ünnepének nevezhetjük azt a magasztos ünnepet, melyet a föld kerektségén hála-telt érzelmekkel fognak megülni ez évi márczius 6-án, azok a népek és nemzetségek, melyek vallásuknak alapjául a bibliát tekintik. A biblia igaz, hogy egy idős a keresztyénséggel, de, hogy a népek közkincsévé lett, azt első sorban a reformációnak köszönhetjük. Az előtt jó formán nem is ismerték, mert csupán a zsinatok poros írásai közé és a papok könyvtárába volt elrejtve, nem is említve azt a pár példányt, a mi esetleg közkézen forgott. De ez sem volt nemzeti nyelvre lefordítva. A reformáció első dolga az volt, hogy a bibliát minden nemzetnek saját anyanyelvén adja kezébe. Megis tette. Hazánkban már 1541-ban olvasható volt az új szövetség magyarnyelven. Mig nem aztán 1590-ben megjelent a jó öreg Károli-féle egész biblia is zengzetes anyanyelvünkön.

Azonban, az ekként nemzeti nyelvekre lefordított biblia olvasásának is volt egy nagy akadálya. Az nevezetesen, hogy drága volt és a szegény ember nehezen férhetett hozzá. A reformáció óta 300 esztendő telt el, mig ezen az akadályon győzedelmeskedni lehetett. Egy kis angol leányka lelki szomjának eloltása adta meg első lökést arra, hogy a biblia terjesztésének az alapja megvettesék. Jones Marinak hívták ezt a kis angol leánykát. Fillérenként összegyűjtött pénzével mérföldekre gyalogolt, hogy egy bibliát vehessen. De később érkezett, mert a készlet elfogyott volt és az eláruló lelkész saját bibliáját adta oda neki, csak hogy megvigasztalja könyező kis leánykát. De, aztán maga rögtön Londonba utazott és ott több elő-

kelő emberrel megalakította a »Brit és kölföldi Biblia-Társulatot« 1804. márczius 6-án történt ez, tehát éppen kerek százesztendeje. Tamás volt a derék lelkész neve.

Az volt ennek a Társaságnak a célja, s az ma is, hogy a bibliát minden nemzet nyelvére lefordítsa és terjessze. Ezen derék Társulat buzgó működésének köszönhető, hogy 370 élő nyelvre lefordított a biblia és annak terjesztésén 850 körutas fáradozik. Magyar nyelven 17 különböző kiadást rendezett eddig a Társulat és nálunk 18 biblia árus fáradozik, a kik csak a múlt év folyamán 53 ezer példányt adtak el.

A bibliát olvasó keresztyének márczius 6-án a »Brit és kölföldi Biblia-Társulat« száz éves fennállása emlékére szentelnek ünnepet. Egyetemes konventünk bölcs intézkedése folytán a magyar protestánsok sem maradnak el az ünneplők sorából. Legyen is ott minden igaz magyar református keresztyén és adjon hálát a jó Istennek, hogy előttünk is felnyitotta a lelkiüdvösségnek és az isteni kegyelemnek utait. A biblia nélkül mi is sötétségben járnánk, s nem volna meg az üdítő forrás, mely lelkünk égető szomját eloltja. A biblia nélkül igaz keresztyének nem lehetünk, Istent és az ő kegyelmének gazdagságát meg nem ismerhetjük, és annak részesei nem lehetünk. Biblia nélkül emberek szolgálai leszünk és lelki rab-ságba süllyedünk. A biblia szárnyat ad lelkünknek, hogy Istenhez közvetlenül emelkedhessünk.

De, a biblia nemcsak a lelki szabadságnak, hanem a nemzeti szabadságnak is alapja. A mely országokban tért hóditott: azok a népek nagyok és erőssek lettek. Hol a biblia nem ápolja a nemzeti érzést: ott hiányzik a népeket felemelő és megtartó erő. A hitben független népek alkotják

a független, szabad országokat. A magyar nemzetnek tehát kettős oka is van részt venni a Biblia Társaság ünnepén. Vegyen rész minden ember s az elért szép eredményből merítsen erőt a további küzdelemre.

Vajda Ferencz.

Ne szeressük felettébb e világot.

Benne vagyunk a farsangi évadba, a mikor a tél zordságát elviselhetővé teszik az emberek összejövetelék és kedélyes mulatságok által. És, ha mulatnak az emberek, kinek lehet az ellen kifogása? — Az igaz öröm kedves az Ur előtt! Az Isten rendelte, hogy az ember társaságos lény legyen és a jó társaság által végezte el, hogy fejlődjék izlésünk, nemesedjék erkölcsünk és ki-fejlődjön bennünk a szeretetnek lelke. Maga Jézus is példát mutatott nekünk e tekintetben, mert ő is együtt örvendett az örvedőkkel.

Azonban a vigalmak napjaiban sem szabad, szemeink elől eltévesszük, emberi magasabb rendeltetésünket. Nem szabad elfelejtsük, hogy nem a világszerint való öröm a mi életcélünk, hanem az Istenben való öröm. Azért, ha örömünk van az Urban örvendezzünk, ha nyomoruságot szenvedünk az Urtól várjunk szabadulást, mert ő az a ki az igazság mérlegét kezébe tartja és megméri sziveinket irgalmasságának serpenyőjében!

Emeljük fel azért hitünknek égő szövétnekét,

-- megemlékezvén a mi Istenünkről, hogy tőle el ne szakithasson e világ és ennek szeretete és megne rontsa életünket a bűn, sőt legyen a mi életünk, Istenben való élet!

Mert, bár mi e világban élünk, de nem e világnak. Mi, református keresztyének a Szentírásból megtanultuk csodálni a világot, mint Isten bölcsességének remekét; hiszen a zsoltáíró szerint is: »Az egek hirdetik, az erős Istennek dicsőségét és az ő kezének munkáját hirdeti, ama kiterjesztett erősség!« Azt is megtanultuk a szentírásból, hogy: »Szeresd a te felebarátodat, mint te magadat!« Mégis eszünkbe kell vegyünk, hogy a ki e világot felettébb szereti, kárt vall az ő lelkében!

A világ pedig a mitől Üdvözítőnk óv minket, nem más, mind azon emberek társasága, kik követik bűnös indulataikat; kik előtt nem szent sem — Isten, sem felebarátaik java. A kik csak egyetlen bálványának szolgálnak: a maguk önző kívánságainak.

Vigyázzunk azért, hogy a rágalmak napjaiban meg ne felejtkezzünk rendeltetésünkről és el ne csábíttassuk magunkat, a vallásos élet kies mezejéről. Mert azok a kik a világnak szolgálatában állanak, a világ hívságos dolgait gyakorolják. A világ pedig nem elégszik meg kevéssel, kívánja a meghódoltnak egész lényét. Ezért ha csábítására halgatunk, már is el vagyunk veszve; mert hízogó szava, fényes ígéretei, behálózák csakhamar a gyenge hitűnek szívét és lelkét.

Ezért eszünkbe vegyünk és soha se felejtjük,

TÁRCZA.

Protestáns asszonyok. (1 folyt.)

Némi sorrendet tartva a historiában ismét egy fejedelmi széket találunk utunkba. A nagyasszony kiről szó esik I. Apaffy Mihályné, Bornemisza Anna. Nem az erős, a hőslékű fejedelemszont akarom bemutatni, nem mondom el mi volt ő, az eszes, de lágyszivű, s magán uralkodni nem tudó fejedelem mellett. Nem jelenetkezem mikép védte az urát a lelkét megmételvező hizelgőktől, mikép háritott el szerető szívével, gyöngéd kezekkel az országról beláthatatlan veszélyeket, miként tartoztatta fel utjában a félre vezetett igazságszolgáltatást, mely az akkori idők divatjaként halált hordozott méhében. Nem mondom el, mikép találta el, a szeretet éles látásától vezéreltetve, — az egyszerű nemes asszony, az utat a fejedelmi biborhoz, — Hisz nem keresem a nőben a hőst, — hanem a protestáns asszonyt. Elvezetem tehát önöket az erzsébetfalvi szerény nemesi kuriához. A ház fiatal asszonya egyedül van ott-hon. Az ura, a forrón szeretett, a bálványozott férj, messzi szenved tatár rabságban. Az 1657-iki II. Rákóczy György által kezdett szerencsétlen hadjárat után mind hiába várta jó Apafi Mihály uramat szerelmes hitvese. A fiatal menyecske már

majdnem a lelkét is kisirta mély gyászában, mikor hirül hozták, hogy az ura tatár rabságba esett. 1000 tallér válságdíjat követel a tatár kán, ki a komoly, intelligens férjüben valami dusgazfőurat sejtett. Bornemisza Anna szívére reá szakadt a világ az öröm és az ijedtség miatt. Tehát él az ura! De ezer tallér válságdíjat követel a tatár és egy sincs. De lesz! Isten nem hagy el és én nem hagylak nehéz rabságodban elveszni! Ettől a percztől fogva nem találta a derengő hajnal Bornemissza Annát ágyas házában. Először is eladta összes drágaságait, családi smukjait, gyöngyeit, arany és ezüst marháját. Birtokot bérelt az övé mellé árendába, azt törte, szántotta, vetette. Maga állt a béresek mellé, maga adta el a termést, kufárok-kal vesződött, s midőn rossz lelkű atyafiai árvaságát látván, igaz jószágából kiakarták pörösíteni, hivatalról hivatalra járt, paragrafusokat tanult és megvédte az igazát. És a mit így összegyűjtött, össze kuporgatott hűséges cselédjével, évről-évre küldte ki tatár országba. Napok szaladtak, évek tüntek. A nehéz, fáradságos munkába az ifjuság üde rózsái hervadni kezdtek Bornemisza Anna szép arczáján. De ő nem csüggedt, nem fáradt. A szívébe vert tört keresztyéni türelemmel viselte. És az ur megmutatta hatalmát, az oly várva-várt férjet vissza vezérelte szerető karjaiba.

Imádság, áldó imádság, szegények hálátelt imája száll körülöttünk, a merre most járunk, Tisza Lajosné, Teleki Juliánna grófnéról emlékezvén. A grófné egyike volt azoknak az igazi, mü-

hogy egyszerre nem lehet két Urnak szolgálni! A ki a világot felettebb szereti — azt mondja a Szentírás — az az Istent gyűlöli. — Szükség azért, hogy mi gyakran és buzgón így imádkozzunk: »Üram ne vigy minket a kísértetbe!«

Lehet imádkozni otthon is, sőt kell is, a csendes órákban. Mert, vajjon lehajthatnók-e fejünket a nyugalom párnájára anélkül, hogy a mi jó menyei édes Atyánkkal, előbb ne társalognánk, előtte szívünket ki ne töltenők? — Drágák, a hívő embernek e csendes órák s ezek vezetnek a lelket a megszentelődés útján, előbb és előbb.

Azok a léleknevesítő olvasmányok, óh menyi nemes kincset tárnak fel előttünk! . . . Az Isten kijelentései, — a melyeket adott: a proféták, a Krisztus és az apostolok tanácsaiban, — feltárlanak előttünk a bibliából és megvilágosítják értelmünket. A bibliából tudjuk meg valójában istenakarátát, boldogságunknak e feltételeit; belőle ismerjük meg a bűn átkát — és a Jézus vére által nyert váltságunknak, boldogító szent titkait. Valóban, a ki a Szent könyvet nem ismeri, nem olvassa és minden irányu evangéliumi iratokkal nem társalkodik és azoknak megértésén, nagy lelki igyekezettel nem tusakodik, — az az ember öntudatos keresztyén nem lehet soha.

Az imakönyvek is menyi becses lelki kincset tartalmaznak! — Van-e református ember, a kinek imakönyve ne lenne. — Az imakönyvek, az ihletett lelkű imádkozók égfelé szálló áhitatának foglalatai: E könyvek, ha valóban méltók nevükhöz, segédeszközök arra, hogy Istennel belső

vált, magyar mágnás asszonyoknak, kik föladatuk magaslatán állva, finom női ösztönükkel átérzik, hogy a magas születés nemcsak jogokat osztogat, de kötelességeket is. Gyermekekoromban sokat hallottam nagyanyámtól beszélni róla, és mind e napig az ő nevével kapcsolatosan elevedik meg képzeletem előtt a XVIII—XIX-ik század magyar főasszonya. Biharmegyében, hatalmas családi székhelyükön, valóságos áldása volt ugy a rangjabelieknek, mint népének. Akkori időben ritka műveltséggel bírt és még több szivnemesiséggel. Egy időben, midőn férje adminisztrátor lett, nagyon elvesztette népszerűségét, de a grófné fenkölt lelke tapintatosságával csillapította az ádáz politika által feldult kedélyeket, hogy még legnagyobb ellenségei is, bár szintén hatalmas családok, örömmel látták, ha hozzátartozóikat megtisztelte barátságával. És népének, jobbagységának örökös szelleme, földi gondviselője, soha ki nem fáradó jóltevő angyala volt. Bár egyénileg puritán egyszerű és rendkívül takarékos nő volt, a szegény, a szükölködő számára mindig nyitva volt éléstára és erszénye. A betegeket maga orvosolta. Gyógytárt tartott számukra. Ha a szükség úgy hozta magával, késő éjszaka, melegben, hidegben, forró napon, vagy téli zivatarban — csizmát húzott, egyszerű házi szöttes ruhát öltött és ment, gyalog, vagy rázos szekéren (hintó számára ut nem mindenfelé lévén) gyakran 4—5 óra távolságnyra is meglátogatni a szenvedőket. Már feddő, dorgáló, oktató, de mindig résztvevő indulatu sza-

közösségre vezessék az örökkévalóval egyesülni vágyódó sziveket.

Mégis magán elmélkedéseink és ájtatoskodásaink mellett, a hitélet fejlesztésére mindig elsőrendű ébresztő és megszentelő alkalom marad a templomi közös istentisztelet. Egymagában az ember gyenge, tehetetlen lény. Könnyen hozzá férközik a csábítás, erőt vehet rajta a csüggedés, a megpróbáltatások között a kételkedés. A magánosan tévelygő lelkek között olálkodnak leginkább a kísértők is, — e ragadozó farkasok — keresvén és megtalálván prédájukat. Azért minden időben, ugy a munkálkodás szorgos idején, mint a mulatozások napjaiban, boldog ember az, a ki az ő Istenéről meg nem felejtkezik, hanem keresi az Ur dicsőségére szentelt hajlékot; felmegy a gyülekezetbe nagy lelki örvendezéssel, mert: kedvebb neki az Ur hajlékában egy nap, mint azonkívül talán, sok esztendőknék sorozata.

Oh, bizony egyszerűek a mi kálvinista templomaink, — nincsenek bennök képek, szobrok, nincsenek gazdagon diszitett oltárok, felékesített papság, — nincsen bennök látványosság! De, vajjon mindezek hozzátartoznak-e a keresztyénség lényegéhez? — A szentírás nyilván hirdeti, hogy az Ur nem gyönyörködik a külsőségekben! »Az Isten lélek és igazság, a kik őt imádják szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.« Pál apostól is azt tanítja, hogy a ki az isten kijelentésén kívül, — mert az elégséges a feddésre és okulásra — mást tanít, az legyen átkozott!

Egyszerűek a mi templomaink igaz, de ilyen

vaival, vagy csupán megjelenésével is megnyugtatta a nyomorultakat, tudva, hogy testi, lelki szenvedéseikben vigasztalást, gyógyulást találnak nála.

És mindezek sem magas társadalmi kötelessége, sem a jótékony terén kifejtett fáradhatatlan buzgósága nem vonták el legfőbb kötelességétől, valódi élethivatásától, férjével benső egyetértésben, szép családi életet éltek, gyermekeiknek gondos, önfeláldozóan szerető édes anyja volt. Maga oktatta a szépre, jóra, igazra őket, beléjük nevelvén, szóval és példaadással mély vallásos érzelmeket, az erős hitű kálvinista asszony.

A francia történetírás Bonaparte Leticziát, I. Napoleon anyját »mater regum« királyok anyjának nevezte el. Azt a kedves, jó lelkű öreg asszonyt, kinek áldásdus életéről ohajtának önöknek némi fogalmat nyújtani »püspökök anyjának« hívták a magyar közéletben. Talán mondanom sem kell, hogy özvegy Szász Károlyné Münstermann Francziska volt az, kit sorsa erre a kiváló piedesztálra helyezett. Sajátságos, jegyzi meg egyik életrajz írója, hogy a két református püspök anyja németnek és katolikusnak született. Mint fölserdült hajadon, szive választotta: Szász Károly nagyenyedi Bethlen főiskola jeles tanára kedvéért tért át a Kálvin hitére, mihez különben is br. Kemény Lászlóné házában nevelkedvén a korán árvaságra jutott gyermek, kicsiny kora óta vonzódott, azt ismerte és szerette. Akkor körülbelül 19 éves volt. 1806-ban született és örök nyugalomra tért 1892-

egyszerű, vagy talán még egyszerűbb templomokban imádkoztak, a mi őseink is. És éppen azért találta meg, mert nem keresték külsőségekben, lelküknek bébességét.

(Folyt. és vége köv.)

Gazdag és szegény.

Hatalmas, gazdag embereknek,
Kik sok földi kincset szereztek,
Talán könnyebb a földi élet,
Mint a földhöz ragadt szegénynek.
De itt hagyni ezt a világot,
Sokkal nehezebb dolog náluk,
Utjuk nehéz a temetőbe,
A lelkek ugy ide van nőve.

De a hányt-vetett koldus árva,
Ki a földnek csak rögét járja.
Ki két karjával jut kenyérhez,
Ugy, hogyha estig verejtékez.
Aki, ha napról-napra élhet
Megköszöni jó Istenének.
Ez az estét nyugodtan várja,
Hiszi, hogy édes lesz az álma.

G. Diószeghi Mór

ben. Szándékosan kerültem a halál szót. Az, a ki életet adott kilencz gyermeknek, hatot belőlük fölnevelt, öt fiut és egy leányt. Kinek koporsóját 54 saját vérbeli nemzedék, gyermek, unoka és dédunoka állják körül, — az nem halt meg, az nem szünik meg létezni, csak nyugalomra tér, jól kiérdemelt nyugalomra. Ez alatt a rengeteg 86 év alatt sok kemény csapás érte. Kora árvasága, — később lelkének fele, forrón szeretett férje, gyermekeinek apja, a nagyszámu család főntartója, hirtelen, legszebb férfikorában szív-szélhűdésben elhunyt. A fény, mely életét átragyogta kialudt, a nap sütött továbbra is, de nem melegített. Borzasztó volt a megpróbáltatás, de ő nem roskadt össze alatta. Az erős, Istenbe vetett hit főntartotta. Gyermekei kiváló, hirneves emberekké lettek. A gondviselés nagy szabásu talentumokkal áldotta meg őket, melyek az anyai szeretet verőfényében mind nagyra és nagyobbra növekedtek. A korán özvegységre jutott feleség, bár 40 évi özvegysége alatt, hü társát örökké fájlalta, az anyai szív büszke boldogságával adott hálát a gondviselésnek, mondván: csaknem páratlan kegyelmet nyújtott az Ur nekem! Két testvér, két püspök fiam mondhat áldást anyjára: áldást minden itt és távol levő kedveseimre.

(Folyt. köv.)

Isten ígéje.

— Ábrám hite. —

(Mózes 12. 4—7.)

»Ábrám kiment Háránból, a mint az Ur mondta vala nékie« — »Eredj ki a te földedből,« — ez volt az Isten parancsa. Ábrám hite itt engedelmességben nyilvánult. Azért nem kell elfogadnunk azt a reményt, hogy a hit annyi mint pusztá engedelmesség. A hit tulajdonképpen Isten iránt való teljes odaadásban áll. Nem más az, mint Isten szeretetének s akaratának szívünkbe való fogadása.

Mily borzasztó az, ha a hitet bizonyos száraz hittétellel s dogmával zavarjuk össze! Mily örütség, ha az embert börtön büntetéssel s kínzó eszközökkel kényszerítik a hitre! Mily rettenetes az a gondolat, hogy az emberiség történetében évezredekre volt szükség, míg a világi és egyházi hatalmak megengedték azt, ami minden embernek természetes joga volt, a lelkiismeret és hit szabadságot! Mily visszataszító, hogy még most is oly sokat vesznek az emberek a hit miatt, ami ugy is csak önkéntes és szabad odaadás és engedelmesség Isten iránt.

De ne térjünk el Ábrámtól! Ábrám megtette azt a nagy áldozatot, a mit Isten kívánt, — később még nehezebbeket vitt véghez. — Nehéz-e vagy könnyű volt az engedelmesség? Az irás nem szól erről. Sűrű könnyeket hullatott-e a mikor elhagyta az atyai hajlékot s elbucsuzott tőle mindörökké a viszontlátás reménye nélkül, — ezt nem tudjuk. Nem is ez a fődolog. A legszebb az, hogy megtette azt, a mint megkellett tenni. — Természetes, hogy olyan könnyen nem ment ez a dolog. Nagy küzdelemmel járhatott az. De minél nagyobb a küzdelem, a harcz, annál értékesebb a győzelem.

Alkalmazzuk ezt másra is. Ne utáljuk meg azt az embert, a ki fősvénységével való hosszas harcz után teszi le adományát a templom asztalára. — Ne vessük meg azt, a ki megakart békülni ellenségével s lelkiküzdelmében háromszor is visszatért ellenségének ajtajából.

Sokkal fontosabb az a kérdés, hogy miként lesz az ember áldozatra kész s hogyan végzi ezt benső örömmel? Miként lehet az, hogy Ábrám oly sok hitpróba után is örömmel mondhatta: Uram, a hogy akarod, ugy legyen életemben és halálomban. Miként magyarázhatjuk meg azt, hogy Noé százhusz éven át tűrte a rossz emberek csufolkodását még sem vesztette el Istenbe vetett hitét s az emberek iránt való szeretetét? Hogyan érthetjük meg azt, hogy a félénk Mózeset bátorság lepte meg s az oroszánt barlangjában kereste fel, Faraóhoz ment s a zsarnok király dühössége daczára is megmaradt Istenben való hite mellett? Ki tudná megmondani azt, hogy miként állott ellent az ifju József a testiség csábításainak, a házasságtörő nő csalógatásának s miként tűrte a megalázó börtön szégyenét inkább, mintsem az erény utjáról letérjen?

Milliókra megy az olyan keresztyének száma,

a kik mindet eltűrnek a Krisztusért s megválnak legkedvesebb foglalkozásuktól, szabadságuktól, sőt a kinzópad s a máglya halálfájdalmát is inkább elviselik, minthogy lelkiismeretük szavával ellentétbe lépjenek.

Hogyan magyarazzuk ezt? Nem lehet másképpen, mintha elismerjük azt, hogy titokzatos isteni erő lakozik az emberi szivben is. — Ez az erő, az isteni mindenhatóság egy részecskéje még a lehetetlent is lehetővé teszi. Ez nem teszi az embert érzéketlenné, hanem egy csepp örökkévalóságot önt lelkébe, s az ember e csepp használatában közben emberfeletti dolgot mivelhet, szenvedhet el, tűrhet és áldozhat. Értitek ezt kedves olvasóim? Oh én remélem, hogy sokan fogják örömmel bevallani e kérdés megértését. — Azt hiszem, nem kell nekünk Nőé, Ábrám, Dávid vagy Ilyés példájára hivatkoznunk sem a régi és az újabb kor martirijaira utalnunk. — Nagyon sajnós volna, ha ezt mi csak könyvekből vett példák által értenők meg s nem volna maga az élet a legőszintébb tanítómester.

Ábrám szívesen megtette az áldozatot. Elhagyta szülői házát s örökös bujdosásra vállalkozott. Ha Ábrám történetét vizsgáljuk, láthatjuk, hogy örökös nyugtalanság, egyhangú ide-oda vándorlás volt életpályája. A benszülöttek jó, vagy rossz indulata szerint változtatta helyét. — A hol napfény, szelid eső, hűs forrás várt reá, ott sátrát ütött s addig nem távozott onnan, míg a külső világi szükség nem térítette pályafutását más felé. — A külső életváltozatok közt ki ne látná Isten kezét s az ő gondviselő szeretetét?

Az új esztendő kezdődő szakában mi is érezzük, hogy miként Ábrám, mi is csak vándorok és bujdosók vagyunk e földön. — A gonoszszak és istentelenek éppen úgy, mint a jámborok és istenfélők sokat hányodtak itt e földön. Senki-nek sincs állandó helye. — Nem csak a mi lábaink vannak örökös mozgásban, hanem minden, a mi körülöttünk van a mulandóság és a változás bélyegét viseli. — Minden szétomlik, összemegy a mi kezünk közt; pénz, vagyon, becsület, egészség — mindez eltűnik, elrepül, mint az égbolton tovasiető felhőfoszlány. Az ember a kit Isten saját képmására teremtett, az egyetlen földi lakó, a kinek nincs itt állandó maradása. A mennyei atyának hajlékában van az ő hazája.

Ki biztosította számunkra ezt az örökkévaló hazát? Jézus Krisztus, a ki által egyesültünk Istennel az atyával. — A hol Ábrám hite él, ott

van a vigasztalás is, a mely az örökkévaló hajlékból jó felénk.

Azért ne vessük meg a földi életet. Ha bünnös is e világ, ha csak átmenő állomás e föld, — azért ez is a teremtő Istennek világa. Minden, a mi benne van Istenről beszél. Fogadjuk hálával a földi élet áldásait, de ne szeressünk belé vakon, hanem gondoljuk meg, hogy minden pillanatban elszakadhatunk tőle.

Ábrám, engedelmeskedett Istennek az ő viszontagságos pályafutásán. A hitnek ereje tette őt oly szelid, engedelmes vándorrá. Hová menjünk? Merre lépünk? Ez a kérdés hangzik felénk az év elején. Kövessük csak az égi szövétneket, Isten igéjének parancsát, lelkiismeretünk tanácsát s bizonyára jó földön fogunk járni s elérkezünk mi majd az ígért földjére, a hol reményeink valósággá s hitünk látássá fog változni.

Király Béla.

A VAJDAHUNYADI VÁR.

Hazai krónika

— 1903. jan. 28. —

Országgyűlés.

Most már majdnem kétségtelenül bizonyos, hogy a magyar képviselőház nem zökken vissza a régi kerékvágásba. Tisza miniszterelnök csak várt... várt, hátha vége lesz az obstrukciónak. De, úgy látszik hiába, mert az Ugron töredéket támogatja a néppárt is. Jan. 19-én pl. éppen a néppárt kért zárt ülést, mert a luther-

ránus néppárti Kaas Ivor határozati javaslatát nem fogadta el az elnök. A nemes báró ugyanis beszéde végén elfelejtette beadni s azért nem fogadta el az elnök. A javaslatához szintén a néppárti Udvardy Ferencz szólott.

Jan. 20-án ismét a néppárti vezér Rakovszky ur beszélt. Hibáztatja az ellenzéket, hogy miért nem harcol tovább. Szidja a hormányt, hogy nem tudja meg védeni a 67-es alapot. A másik szónok Molnár Jenő volt. Ő is obstrukciós beszédet mondott.

Jan. 21-én napi rend előtt Uray beszélt, kinek a beregi egyházmegye, mint gondnokának, bizalmatlanságot szavazott — és váltig erősítette, hogy ő a nemzet jogaiért küzd, de ezt csak a néppárt hitte el, amelynek szája ize szerinti volt a kálvinista gondnok egész beszéde. Ezután Tisza miniszterelnök válaszolt Rakovszky beszédére. A 67-es alapért, úgy mond Tisza, ne fájjon a Rakovszky feje, megvédi azt a kormány. Azért se busuljon, miért az osztrák delegáció elfogadott

egy olyan indítványt, hogy a hadsereg vezényleti nyelve Felsőjog: ott lehet, de Magyarországon minden jog, úgy ez is, a nemzettől ered. Rakovszky küzdölme frivol ürügy. Dicséri a Kossuth pártot, miért nem obstruál, s kéri a küzdőket, hogy ők is tegyék le a rendkívüli fegyvereket. Az *Apponyi*-csoportból *Sághy* Gyula szólalt fel, aki *Pitreich* beszédétől félti a nemzeti engedményeket. Az óra fél háromra járt. A néppárti *Kovács* Pálnak kellett volna beszélni; de hogy az idő teljék, arra kérte a Házat, holnap beszélhessen. Az elnök nem engedte. Erre *Ugronék* olyan házszabály vitát csaptak, hogy csak fél négykor ért véget az ülés. *Lengyel* Zoltán ur, aki hűtlen lett a Kossuth-párthoz, még az elnöki rendreutasításnak sem engedelmeskedett, amiért a mentelmi bizottsághoz utasították.

Jan. 22-én pompás jegyzőkönyvi vitát rendezett bevezetésül a tegnapi dolgok miatt az obstrukciós csapat. Természetesen a többség elfogadta a jegyzőkönyvet a megróvási kalanddal együtt. *Visontai* interpellációja után ismét *Lengyel* Zoltánról beszélt a Ház. A mentelmi bizottság előadója bejelenti, hogy a bizottság *Lengyel* Zoltánt jegyzőkönyvi megróvásában kívánja részéssíteni, amit *Lengyel* kerületében falragaszokon kell közhírré tenni. A Ház elfogadta. Erre zárt ülés következett, és azután nyílt ülés, de az egész csak a körül forgott, hogy hibás-e *Lengyel*, vagy nem.

Jan. 23-án a *Polonyi* napja volt. Nagy beszédet mondott. Helyeselt neki a Kossuth-párt, a a kormánypárt, (azt is mondták, hogy a kormány rendelte meg ezt a beszédet) csak éppen a néppárt hallgatott, mert róla szólott a nóta. Azt mondja *Polonyi*, hogy a Kossuth-párt nem ugrik be a néppártnak, mert ez a párt a Tisza fejéért obstruál. Az obstruálók az okai, hogy a harmadévesek bennmaradtak, és a tartalék behivatott. A Kossuth-párt nem adta fel a magyar vezényleti nyelvért való küzdelmet, hanem fenntartotta azt arra az időre, mikor a véderőről szóló törvényjavaslat tárgyalásra kerü. Az ujonczjavaslat el' n *Eitner* Zsigmond beszélt. Gróf *Zichy* Aladár pedig Tiszának a gyülekezésre vonatkozó rendelete tárgyában interpellált. *Tisza* azt feleli, hogy a népszabadságot a gyülekezések tekintetében nem akarja elkobozni, de hogy ezzel vissza ne éljenek, szükség korlátozni. Válaszát tudomásul vették. A vita tovább foly.

A kormány terve. Az ujságok majdnem egyértelműen azt írják, hogy *Tisza* megunt a várakozást. Látja, hogy az obstrukció szép szerével nem szerel le, elhatározta, hogy valamit tenni kell. Már minisztertanács is volt, melyen elhatározták, hogy összehívják a delegációt, annak megszavazzák a költségvetést: azután következik az »erős kéz« politikája. Ez abból állana, hogy a képviselőházba beadnak egy indítványt, hogy az elnök javaslatára a vitát bezárják és azután a többség megszavazza úgy a mult évi költségvetést, mint a jelen és mult évi ujonczozási javaslatokat. El vannak készülve arra is, hogy egy hétig nem oszlanak szét, mig ez meg nem lesz. De meg-

csinálják, különben rend nem lesz. A mint ez meglesz: *Tisza* feloszlatja a Házat és elrendeli az új választásokat. Ez azonban csak terv, de a kivétel még sok van.

A főrendiház ülése. A főrendiház jan. 20-án rövid ülést tartott, melyen a tisztviselők fizetés pótlékáról szóló törvényt intézték el. *Zichy* Nándor gróf egyes dolgokra felvilágosítást kért, amit *Tisza* István gróf miniszterelnök meg is adott. Ezután megszavazták a törvényjavaslatot.

Egyházi élet.

Kérelem. Világra szóló ünnepélyre készül a keresztyén világ. Márczius 6-án lesz száz éve annak, hogy Angolországban megkezdte áldásos működését a Brit és Külföldi Bibliatársulat, mely ma már a földnek csaknem minden népét s köztük félszázad óta a magyart is nemzeti nyelvű olcsó bibliákkal látja el. Márczius 6-ikán a föld minden részén istentisztelettel kapcsolatos biblia-ünnepet tartanak és jubileumi adományokat gyűjtenek a Biblia-társulat részére a keresztyén népek. Egyetemes konventünk határozatából mi, magyar protestánsok is minden templomban hálaadó istentisztelettel és adományok nyújtásával ünnepeljük meg a biblia vasárnapját. Magyar Protestáns Irodalmi Társaságunk azzal óhajtja kifejezni háláját a derék Biblia-társulat iránt, hogy *Balogh* Ferencz tagtársunkkal megiratta a Biblia-társulat érdekes történetét és a füzet tiszta jövedelmét jubileumi adományul Londonba fogja küldeni. A jutányos füzet megszerzésével minden bibliászerető magyar ember épületes olvasmányhoz juthat és néhány fillérrel előmozdithatja a bibliaterjesztés dicső munkáját. E végből társulatunk lelkeszi tagjaihoz azzal a kéréssel fordulunk, hogy méltóztassék gyülekezetük tagjainak figyelmét a Biblia-ünnepre alkalmas módon fölhívni; kiadványaink bizományosait pedig bizalommal felkérjük, hogy jannár hó 31-ig szíveskedjenek velünk tudatni: a *Balogh* F. féle füzetből hány példányt kívánnak elárusítás végett magukhoz venni. A füzet ára bérmentes küldéssel 10 fillér, ha legalább 10 példány rendeltetik, ellenkező esetben a postaköltség külön fel fog számíttatni. Az igen tisztelt terjesztő uraknak főbizományosunk a könyvecske árából 10 százalék engedményt nyújt. Az istenes munkához nagybecsü és erélyes közreműködésüket kérjük a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság nevében *Hornyánszky* Viktor, a M. P. I. T. főbizományosa. *Szöts* Farkas, a M. P. I. T. titkára.

A disznó.

(Krisztus monda.)

Mikor is volt? nagyon régen,
Tenger parton, Flandriában
Zarándokolt a Megváltó,
Nem másokkal, egy magában,
Ott valahol Flandriában...

Jöttét szellő vitte szárnyán
A tudákos zsidók között,
Akadt nem egy, nem is kettő,
Jó szívvél várva s hittel őt
Flandriai zsidók között.

Ám több volt, ki aljas gunnyal
Várakozott a Mesterre,
Akit boldogító utja
Vitt most arra, majd emerre,
Údvöt osztani bár merre.

Ezek elvégzék maguk közt:
»A Mestert próbára teszik,
Vajjon az Isten fia ő?«
Ők a viláért sem hiszik,
Higyje az, a kinek tetszik.

A terv megvan . . . És egy zsidót
A kád alá bujdatnak be.
» . . . Mondd meg mi van a kád alatt,
Ha az Isten fia vagy te,
Krisztus, próféták felkentje?!«

A Krisztus mond: »mi? egy disznó!«
És a szava gunyba vész el.
Guny és hangos kacaj vegyül
Szitokkal és megvetéssel
Zsidók között megvetéssel.

Ámde nem tart az sokáig,
Mert valóban egy nagy disznó
Volt a felemelt kád alatt,
S nem egy flandriai zsidó,
Hanem egy jól táplált disznó.

S lőn szőrnyülködés, lőn csoda:
Miként lesz disznó az ember?
Szárnyán hordta tovább a hir,
Hogy mit mivelte a nagy mester
Flandriában, régen egyszer.

Igaz volt-é? . . . Nem tudom azt,
Azért nem eszik a zsidó
Ma disznóhúst, mert zsidóból
Lett akkor kád alatt disznó . . .
. . . Emberből ma is lesz disznó . . .

Demeter Dénes.

Mai képünkhöz.

Ki ne hallotta volna hírét a *vajdahunyadi várnak*, melyhez a magyar történelemnek annyi dicső emléke fűződik? Olvasóink mai képünkön láthatják a teljesen megújított vajdahunyadi várat. A vár megalapítója Szilágyi Erzsébet volt; fő-részét azonban Hunyadi János építette. Mátyás király pedig nagy kibővitéseket eszközölt rajta. Mátyás után Korvin János, majd Török Bálint Bethlen Gábor, Thököly Imre, és legutoljára Apafi Kata volt a vár ura, a kitől aztán a kincstár vette meg. Jelenleg is ennek birtokában van. Kijavítására 372 ezer forintot költöttek. A ki Vajda-Hunyad felé jár, ne mulassza el megnézni a dicső lovagvárat.

A parokhiáról.

— A számadások. —

Pap. Megérkezett az esperes körlevele. Látja, kurátor uram, itt van ni. Az van benne irva, hogy a számadásokat február hó 15-ig, a mint ezt az egyházi törvény is megrendeli, küldjük be pontosan. Ennek pedig meg kell lenni, mint a meghalásnak. Különben . . .

Kurátor. Meghiszem biz' én azt, hogy szóról-szóra azt írta a nagytiszteletű esperes ur, de mikor az árendának nagy része künn van, miről számoljunk el?

Kurátor uram, nem minden czélzatosság nélkül mondotta ezeket, mert jóllehet a földek hasznobébe *befolyt* a kurátoruram zsebébe, de aztán *ki* is folyt onnan. Ide kölcsön 20 korona; oda pótlék egy föld áraban, a melyet Hegyesi sógortól vásárolt meg, 45 korona; no meg a kurátorné asszony is elvett egy néhány koronát. mert a Bartosék lakadalmára új vigánót kellett a leányának. Summa summárum, hiányzott 100 korona.

Pap. Vegyük csak elő a listát. Hadd lássuk kik a hát rálékosak?

Nézik, nézik a használat miatt darabokra szakadt listát, de bizony abban az egy Alszeghy Gergőn kívül más hátalékos nem találhatik. Az is csupa 18 korona.

Kurátor. (Fejét vakarva) Hát' iszen emlékszik a tiszteletes uram, hogy a nyáron egy földet vettem . . .

Pap. Az szép magától kurátor uram. Kötelességét teljesítette maga iránt. De, tudja mit mond az irás: Sáfár adj számot a te sáfárságodról.

Kurátor. Pontosán meglesz, tiszteletes uram, csak még éppen egy pár nyugtát akarok megíratni a tanító urral. Aztán beadom az egész számadást.

Pap. Nyugtát? Most? De, hiszen ezt akkor kellett volna megíratni, mikor a kiadás történt. S miről szól a nyugta?

Kurátor. (Gondolkozva.) Emlékszik, tiszteletes uram, arról a kis áldomásról . . . szót sem érdemel az egész. Csupa 8 korona. No, meg a tiszteletes uram kertjének a reperálásánál is volt egy kis költség. De ez csak 3 korona.

Pap. Én csak a mondó vagyok kurátor uram, hogy az anyaszentegyház javaiból egy fillért sem szabad megáldomásozni. Egyházunk úgy is szegény, hát még az áldomásokkal mire jut? Hanem a ki megitta az áldomást: az szépen fizesse is meg. Látja, kurátor uram, így kallódik el az anyaszentegyház vagyona.

Hejh, ha az így megáldomásozott koronákat, csak 10 esztendő óta, félre rakosgatták volna, milyen szép kis tőke lenne most együtt. De, hogy jövőre az eféle dolog meg ne essék, arra kérem kurátor uramot, hogy mindenféle egyházi pénzt, amint kezéhez vette, tüstént hozza ide, hogy tegyük be az ekklézsia ládjába. Egyik kulcs a kurátor uramnál áll. A másik nálam. Mikor fizetni kell: együtt fizetünk. A pénz helyére pedig tesszük a nyugtát, beírva szépen a Naplóba is hogy mikor,

mire, mennyi ment. Így aztán év végén kész a számadás.

Kurátor. Köszönöm a jó tanácsot, tiszteletes uram. Hejh, ha lett volna, *a ki nekem ezt így elmondja és velünk a rendet megtartassa, bizony, ma másként állana ami ekklézsiánk is.*

Paulus.

Vegyes hírek.

Olvasóinkat szívesen kérjük, hogy a ki még nem ujitotta meg előfizetését, az siessen megújítani, hogy a lap szétküldésében akadály ne legyen. Nem panasz képpen mondjuk, de mert a »Vasárnap« fennmaradása előfizetőink számától függ fel kell említenünk, hogy mult évi előfizetőink közül még sokan nem jelentkeztek. Ugy látszik, hogy sehogy sem tudunk annyi előfizetőt összegyűjteni, hogy a »Vasárnap« egy hatalmas protestáns egyházi lappá fejlődjék. Négy esztendő, úgy hisszük, elég lesz a kísérletezésre. Ha ezen esztendő hozza meg a kívánt eredményt: mi, legalább a magunk részéről, tovább nem kísérletezünk, hanem átadjuk a pennát másnak. Próbáljon más is, hátha több szerencsével dolgozik. Erre az esztendőre még szerződésünk van a nyomdával. Annak helyt kell állani. Mi helyt is állunk, olvasóinkat is kérjük támogassanak minket. A »Vasárnap« egész évi előfizetése 4 korona, félévi 2 korona, negyedévi 1 korona. Az előfizetési pénzek Székelyudvarhelyre küldendőek Becsek D. Fia könyvnyomdájába, Árpád-utca 3.

Parochiáról czim alatt olvasóink egy új róvatot találnak a mai számban. Lapunk egyik régi barátja, *Paulus*, azt írja, hogy efajta dolgokat minden hónapban ír egyszer, ha olvasóink megkedvelik. Mi azt hisszük, hogy az ilyen hü képek nem tévesztik el hatásukat. Felhívjuk rá külön is olvasóink figyelmét.

A »Közhasznu« szövetkezet az egyetlen az összes hazai pénzintézetek között, amely évi tiszta jövedelmét kizárólag egyházi és más jótékony célra fordítja. Az alig pár éves, fiatal intézet már a tavaly 400 koronát osztott ki a fenti célokra. Az idén 1500 koronát fog kiosztani. Vezetése egyházkerületünk legjelesebb férfiai kezébe van letéve. A betétek után 5%-ot fizet. Egy üzlet rész 50 korona. Egyházunk minden tagjának felhívjuk reá a figyelmét. Székhelye Kolozsvárt van Rózsa-utca 5. sz. alatt.

Jótékony multságok. Székelyudvarhelyen febr. 14-én sikerültnek ígérkező tréfás estély fog rendeztetni a ref. leányiskola építéséből fennmaradt adósság törlesztésére. *Magyar-Nagy-Somboron* febr. 6-án fognak mulatni az ev. ref. torony javára. Aki csak teheti vegyen részt a jótékony multságon, de egy perczig se feledje ott is, hogy Isten előtt áll.

Arviz veszedelemnek esett áldozatul Liptó-megyében a kicsiny Bocza nevű falu majdnem egészen. Éjjel akkora hóolvadás történt, hogy a falut csaknem egészen elborította. Többben a vízbe is fulladtak.

Evangyéliumi Magyar Keresztyének! Aki tagja óhajt lenni a »Magyar Biblia és Evangyéliumi Irat-Terjesztő Társaság«-nak, jelentse be szándékát a »Magyar Biblia és Evangyéliumi Irat-Terjesztő Társaság« alapkezelőségénél. Karczag, IX. 2227. sz.) Tagsági díj az eddigi alapszabálytervezet szerint a következő: Örökös tagság 200 korona; rendes tagság 20 korzna; pártoló tagság 10 korona. (Az utóbbiaknak gyűléseken szavazati joguk nincs; ebből kifolyólag sem nem választók, sem nem választhatók.) Jelentkezzünk minél előbb minél többen, hogy aztán 1904. márczius 7-én részt vehessünk a Társaság megalakításában. Ide vonatkozólag különféle véleményeinket is megírhatjuk fentnevezett czimre. Előre! Bátran! — Jézus nevében!!

Az idei tél. Bur országban, Bloemfontein városban nagy árvízveszedelem volt; 36 ember életét vesztette, 180 ház teljesen elpusztult. *Amerikában* a szél 37 ember életét, 300 házat döntött össze. *Dalmátországban* pedig a bóra nevű szél dühöngött olyan erővel, hogy még a gyorsvonatot is feldöntötte. A vonat 20 méternyi mélységbe zuhant. Többben megsebesültek, egy utas szörnyet halt. Nálunk egy nap csipős hideg, rá ismét lágy meleg van. Mégis különös tél az idei, valamilyen kikeletet ad a jó Isten.

Baltimorében egy 318 kilós kisasszony mutogatja magát. A kik látták, azt mondják, hogy a kövér kisasszony úgy tánczol, akárcsak egy bárány. Egy kicsit nehéz elhinni, de mégis könnyebb, mint odamenni és megnézni.

Nagy tűz. Székelyudvarhelyen jan. 25-én reggel nagy tűz pusztított. Négy lakóház, melléképületekkel együtt leégett. Hogy tovább nem terjedt és a Bethlen-utca egy része le nem égett, az csak az isteni gondviselésnek köszönhető, mert szél nem támadt. A tűz oka ismeretlen.

A harmadik korosztályban levő katona köteles ifjak nősülésére, kiknek előállítása nem az ők hibájukból maradt el, a hadügyminiszter úgy határozott, hogy azok, kik a harmadik korosztályból kiléptek, de még sor alatt nem voltak: minden kivételes nősülési engedély nélkül megnősülhetnek. Természetes, hogyha később besorozzák, katonai kötelezettségüknek eleget kell tenniök. Ez a miniszteri rendelet az 1880-ban született ifjakra vonatkozik.

Görgei Arthur a szabadságharcz hadvezére, aki Világosnál a fegyvert letette, jan. 20-án töltötte be 86-ik évét.

Amerikába a mult év december havában a világ többi részéből 33214-en vándoroltak ki. Ebből magyar 1105 volt. A kivándorlók száma jóval kevesebb, mint az előző időkben volt.

A lakadalmas násznép a kutban. A bács-megyei Nádaly községben nagy lakodalom volt. Protics Száva ittas fővel egyszer csak eltűnik az asztal mellől. Keresik mindenfelé. Végre a kutban rá akadnak. Ekkor az egész asztalvendégség oda sietett, hogy kihuzzák. A nagy nyomástól a kut beomlott és még nyolczan bele estek. Közülök kettő, Proticson kívül, bele is halt. Egy részeg ember magának is, másnak is megásta a sirját.